

El llibre és una obra pòstuma de Santiago Albertí, completada per la seva filla Elisenda

Una minuciosa crònica recull els bombardejos a Barcelona dia a dia

Ignasi Aragay
BARCELONA

Santiago Albertí, a més de fer diccionaris, va fer història; i en aquest camp va deixar una obra embastada que documenta dia a dia, per no dir hora a hora, els bombardejos soferts per Barcelona durant la Guerra Civil.

Quan va morir Santiago Albertí el 1997, la seva filla Elisenda, que ja treballava a l'editorial familiar, va fer-se càrrec del negoci i remenant papers va trobar un conjunt de fitxes manuscrites sobre les bombes feixistes que van assolir la capital catalana, fitxes de les quals tenia una vaga notícia. Les va convertir en un banc de dades i, a mig procés, encara li va aparèixer un altre manuscrit, aquest sí del tot ignora: era l'esbós del llibre dels bombardejos. Amb tot aquest material, Elisenda Albertí, actualment diputada al Parlament per ERC, va posar fil a l'agulla per fer possible l'obra. Comprovar dades en la bibliografia, buscar més material en antiquaris i llibreters de vell i omplir les llacunes li ha portat tres anys d'esforç.

El resultat és *Perill de bombardeig!* (Ed. Albertí), una obra de-

tallista, que conté ingents quantitats d'informació i que està il·lustrada amb plànols, dibuixos i fotografies. Carrers i edificis afectats, víctimes, dates, refugis, discursos, bombardejos per mar i aire, obusos i bombes... Hi surt de tot. Historiadors i familiars amb interès per reviuire el drama dels familiars que van patir el primer gran bombardeig massiu i sostingut de la història en una ciutat de la rereguarda disposen a partir d'ara d'una eina excepcionalment minuciosa. "Es un homenatge al meu pare i als milers de víctimes innocents", diu Elisenda Albertí, que calcula que n'hi va haver entre 12.000 i 13.000, de les quals una quarta part van resultar mortes. Van ser 27 mesos de setge i hi va haver 385 alarmes, de les quals 180 van correspondre a atacs efectius. Segons la Junta de Defensa Passiva, es van produir 1.903 impactes i l'aviació feixista va reconèixer haver llançat més d'un milió de bombes sobre Barcelona.

L'obra va ser presentada ahir per l'historiador Xavier Hernández, autor d'una història militar de Catalunya (Dalmau Editors) i actualment director general de Recerca de la Generalitat. Després d'elogiar el rigor del llibre i la figura poc reconeguda de l'Albertí historiador «en especial l'onze de setembre (1964)», Hernández va aprofitar l'ocasió per denunciar l'oblit sistemàtic que Barcelona practica sobre el seu patrimoni monumental vinculat a la Guerra Civil: "Del miler de refugis antiaeris, la majoria fets per iniciativa popular i algun d'extraordinari, com el Negrín,

Una víctima infantil d'un bombardeig del 12 de març del 1938

a Pedralbes, no n'hi ha cap que hagi estat museïtzat i que per tant sigui fàcilment visitable; sembla com si 65 anys després Barcelona encara visqui d'esquema a la pròpia història del seu últim setge, en aquell cas aeri, davant del qual la ciutat no es va doblegar".

L'autor del popular *Diccionari català-català, català-castellà* el va

viure de nen. La seva casa era a la Gran Via, a tocar del cinema Coliseum, on va caure el famós bombardeig del 17 de març del 1938. Tal com explica Elisenda, aquell fet va marcar el seu pare i el va portar a començar la recollida d'informació que seguiria durant tota la vida i que avui, finalment, queda fixada per a la història.